

dr hab. n. med. Monika Paul-Samojedny

Katedra i Zakład Genetyki Medycznej, Śląski Uniwersytet Medyczny w Katowicach
Kierownik Katedry: prof. dr hab. n. med. Jan Kowalski

Mometazon w dermatologii – jaki preparat wybrać?

Glikokortykosteroidy do stosowania miejscowego (mGKS) od wielu lat należą do kanonu leków dermatologicznych. Zgodnie z wytycznymi wielu organizacji (takich jak Polskie Towarzystwo Dermatologiczne, Europejska Akademia Dermatologii i Wenerologii czy Amerykańska Akademia Dermatologii) od ponad 50 lat zajmują one główne miejsce w terapii wielu ostrych i przewlekłych schorzeń dermatologicznych, jak atopowe zapalenie skóry, wyprysk czy łuszczyca^[1,2,3].

Mometazon – charakterystyka

Mometazon to syntetycznie otrzymany związek (pochodna 16 α -metylobeklometazonu), zaliczany do grupy kortykosteroidów o średnio silnym efekcie działania, co pozwoliło zaklasyfikować go do III europejskiej klasy glikokortykosteroidów^[1]. W preparatach dermatologicznych występuje najczęściej pod postacią furoinianu (pirośluzanu) mometazonu. Wykazuje działanie przeciwzapalne, przeciwalergiczne, przeciwświądowe i/lub immunosupresyjne, co jest związane z hamowaniem uwalniania mediatorów reakcji zapalnej. Stosowany miejscowo wchłania się w niewielkim stopniu ze skóry do krwi (około 0,7% 8 h po podaniu), wywierając tym samym niewielki wpływ na działanie osi

podwzgórze–przysadka–nadnercza. Dostępne są także wyniki badań farmakologicznych wskazujące, że uogólnione wchłanianie po zastosowaniu miejscowym monometazonu furoinianu w postaci 0,1% kremu jest niewielkie i wynosi, w przypadku ludzi, około 0,4% zastosowanej dawki. Większość dawki zostaje wydalona w ciągu 72 godzin po zastosowaniu.

Należy zaznaczyć, że mometazon po dłuższym czasie stosowania powodował w mniejszym stopniu zaniki skóry w porównaniu z innymi silnie działającymi kortykosteroidami.

Wyniki badań przeprowadzonych na myszach wskazują, że mometazon wykazuje równie silne działanie jak walerianian betametazonu po jednorazowym zastosowaniu i 8 razy silniejsze działanie po pięciu apli-

kacjach. Z kolei w innych badaniach prowadzonych na świnkach morskich hamował on prawie dwukrotnie rogowacenie naskórka indukowane przez *Malassezia ovalis* (tj. działanie przeciwłuszczycowe) niż walerianian betametazonu.

Wskazaniem do stosowania mometazonu są dermatozy wrażliwe na działanie kortykosteroidów (alergiczne choroby skóry: AZS, dermatozy kontaktowe, liszaj pokrzywkowy, łuszczyca, odczyny po ukąszeniu owadów, pokrzywka, wyprysk, toczeń rumieniowaty).

Mometazon jest przeznaczony m.in. do miejscowego nakładania na skórę w postaci kremu, maści lub płynu. Obszar zmieniony chorobowo należy smarować raz na dobę bez zakładania opatrunku okluzyjnego. Leczenie trwa zwykle 7-10 dni. W przypadku owłosionej skóry głowy stosuje się mometazon w postaci płynu, nanosząc jego kilka kropli raz na dobę na obszary zmienione chorobowo^[2].

Dostępne preparaty – charakterystyka i porównanie

Dostępne na rynku preparaty mometazonu to kremy, maści oraz płyny do stosowania na skórę. Różnią się one między sobą zawartością substancji pomocniczych. W tabeli I przedstawiono charakterystykę dostępnych na rynku kremów zawierających mometazon.

Scharakteryzowane w tabeli I preparaty mometazonu w postaci kremu różnią się składem substancji pomocniczych. Trzy spośród wymienionych preparatów – Eztom, Edelan i Elocom mają bardzo zbliżony skład i różnią się jedynie stężeniem zawartego w nich

Tab. I. Charakterystyka preparatów mometazonu w postaci kremów. W oparciu o źródło^[2].

Preparat	Dawka	Substancje pomocnicze
Eztom	1 mg/g	glikol propylenowy monopalmitynostearnianu promulgen G butylohydroksytoluen glikol heksylenowy woda oczyszczona wosk biały tytanu dwutlenek (E171) glinu oktenylobursztynian skrobi kwas fosforowy stężony wazelina biała
Edelan	1 mg/g	glikol propylenowy monopalmitynostearnianu promulgen G butylohydroksytoluen glikol heksylenowy woda oczyszczona wosk biały tytanu dwutlenek (E 171) glinu oktenylobursztynian skrobi kwas fosforowy rozcieńczony wazelina biała
Elocom	1 mg/g	glikol heksylenowy woda oczyszczona wosk biały tytanu dwutlenek glinu oktenylobursztynian skrobi kwas fosforowy wazelina biała uwodorniona lecytyna sojowa
Elosone	1 mg/g	glikol heksylenowy karbomer 1342 pemulen TR1 parafina ciekła hydroksybenzoesan metylu hydroksybenzoesan propylu trietanoloamina wersenian disodowy woda oczyszczona
Ivoxel	1 mg/g	woda oczyszczona wazelina biała parafina ciekła 2-metylopentan-2,4-diol alkohol cetostearylowy emulgujący (typ A), zawierający wodorofosforan disodowy/potasowy do ustalenia pH makrogolu eter cetostearylowy alkohol cetylowy glicerol kwas cytrynowy bezwodny sodu cytrynian guma ksantanowa
Momecutan Fettcreme	1 mg/g	glikol propylenowy monopalmitynostearnianu wazelina biała wosk biały alkohol stearylowy eter cetostearylowy makrogolu 20 tytanu dwutlenek (E 171) woda oczyszczona glikol heksylenowy glinu oktenylobursztynian skrobi kwas fosforowy rozcieńczony 10%

Tab. 2. Charakterystyka preparatów mometazonu w postaci maści. W oparciu o źródło^[3].

Preparat	Dawka	Substancje pomocnicze
Eztom	1 mg/g	glikol heksylenowy kwas fosforowy stężony glikolu propylenowego monopalmitynostearynian wosk biały wazelina biała butylohydroksytoluen (E321) woda oczyszczona
Edelan	1 mg/g	monopalmitynostearynian glikolu propylenowego butylohydroksytoluen glikol heksylenowy woda oczyszczona wosk biały kwas fosforowy 10% wazelina biała
Elocom	1 mg/g	glikol heksylenowy woda oczyszczona kwas fosforowy wosk biały wazelina biała stearynian glikolu propylenowego
Elosone	1 mg/g	glikol propylenowy alkohol cetostearylowy alkohole sterolowe z lanoliny monostearynian 40-55 glicerolu parafina ciekła kwas cytrynowy jednowodny wazelina biała
Ivoxel	1 mg/g	glikolu propylenowego monopalmitynostearynian 2-metylopentan-2,4-diol alkohol cetostearylowy emulgujący (typ A, zawierający wodorofosforan disodowy/potasowy do ustalenia pH) wazelina biała parafina ciekła wosk biały woda oczyszczona, kwas cytrynowy bezwodny cytrynian sodu

Tab. 3. Charakterystyka preparatów mometazonu w postaci płynów do stosowania na skórę. W oparciu o źródło^[3].

Preparat	Dawka	Substancje pomocnicze
Elocom	1 mg/g	alkohol izopropylowy glikol propylenowy hypromeloza sodu diwodorofosforan dwuwodny kwas fosforowy woda oczyszczona
Momecutan	1 mg/g	alkohol izopropylowy glikol propylenowy sodu diwodorofosforan dwuwodny hydroksypropyloceluloza woda oczyszczona kwas fosforowy rozcieńczony 10%

kwasu fosforowego. W przypadku pozostałych preparatów w skład substancji pomocniczych wchodzi dodatkowo niewystępujące w przypadku wymienionych wcześniej preparatów: karbomer 1342 (środek wiążący), pemulen TR1 (emulgator emulgujący do 30% fazy olejowej, charakteryzujący się wysoką lepkością, zwiększający przyleganie produktu, posiadający szerokie pH działania 4-9), parafina ciekła, hydroksybenzoesan metylu, hydroksybenzoesan propylu (środki konserwujące, mogą powodować reakcje alergiczne), trietanolamina (regulator pH, może wywierać działanie drażniące na skórę), wersenian disodowy (właściwości kompleksujące), 2-metylopentan-2,4-diol (rozpuszczalnik), alkohol cetostearylowy emulgujący (typ A, stabilizator emulsji), eter cetostearylowy makrogolu i alkohol cetylowy (mogą powodować miejscowe reakcje skórne, np. kontaktowe zapalenie skóry), kwas cytrynowy bezwodny i cytrynian sodu (regulatory kwasowości), guma ksantanowa (stabilizator i substancja nawilżająca) i alkohol stearylowy (emolient, może powodować miejscowe reakcje skórne, np. kontaktowe zapalenie skóry).

Z kolei w tabeli 2 scharakteryzowano dostępne na rynku maści zawierające mometazon, które również różnią się zawartością substancji pomocniczych – preparaty Edelan, Elocom, Elosone i Ivoxel mają odmienny skład od preparatu Eztom i zawierają m.in. glikol heksylenowy (działanie okluzyjne), stearynian glikolu propylenowego, glikol propylenowy (bardzo łatwo penetruje skórę, naruszając jej barierę ochronną i tym samym może wywoływać podrażnienia i alergię kontaktową), alkohol cetostearylowy,

Tab. 4. Zalety preparatu Eztom w porównaniu do innych dostępnych na rynku i zawierających mometazon.

Zalety	Skutek
Nie zawiera hydroksybenzoesanu propylu	Nie powoduje reakcji alergicznych
Nie zawiera trietanolaminy	Nie działa drażniąco na skórę
Nie zawiera eteru cetostearylowego makroglu, alkoholu cetylowego i alkoholu stearylowego	Nie powoduje miejscowych reakcji skórnych, np. kontaktowego zapalenia skóry

alkohole sterolowe z lanoliny, monostearynian 40-55 glicerolu (emulgator), parafinę ciekłą, kwas cytrynowy jednowodny, 2-metylopentan-2,4-diol, alkohol cetostearylowy emulgujący, kwas cytrynowy bezwodny i cytrynian sodu.

Na rynku dostępne są jedynie dwa preparaty mometazonu w postaci płynów do stosowania na skórę, które scharakteryzowano w tabeli 3. Wymienione preparaty mają bardzo podobny skład substancji pomocniczych i różnią się jedynie obecnością w jednym z nich hydroksypropylocelulozy (substancja przeciwzbrylająca, stabilizująca, emulgująca i zagęszczająca).

Jednym z polecanych preparatów jest Eztom – wskazany w leczeniu stanów zapalnych i świądu skóry w łuszczycy (z wyjątkiem rozległej łuszczycy plackowatej) i w atopowym zapaleniu skóry u pacjentów dorosłych i dzieci w wieku 6 lat i starszych, którego zalety w porównaniu z innymi dostępnymi na rynku preparatami przedstawiono w tabeli 4. Preparatu nie należy stosować u chorych z trądzikiem różowatym, trądzikiem pospolitym, zanikiem skóry, zapaleniem skóry wokół ust, świądem okolicy odbytu i narządów płciowych, a także w przypadku pieluszkowego zapalenia skóry, w zakażeniach bakteryjnych (np. liszajec, ropne zapalenie skóry), w zakażeniach wirusowych (np. brodawki zwykłe, kłykciny kończyste, mięczak zakaźny, opryszczka zwykła, ospa wietrzna, półpasiec), w zakażeniach pasożytniczych oraz grzybi-

czych (np. drożdżaki lub zakażenia wywołane przez dermatofity), a także na zmiany skórne w ospie wietrznej, gruźlicy, kile lub na odczyny poszczepienne. Nie należy go również stosować na rany lub na owrzodzenia skóry, a także u pacjentów z nadwrażliwością na furoinian mometazonu lub na inne glikokortykosteroidy czy którąkolwiek substancję pomocniczą zawartą w preparacie. W przypadku kobiet w ciąży czy karmiących Eztom można stosować tylko wtedy, gdy leczenie zaleci lekarz, unikając również stosowania kremu na duże powierzchnie skóry lub przez dłuższy okres czasu. W porównaniu z innymi preparatami zawierającymi mometazon nie zawiera substancji pomocniczych, które mogłyby naruszać barierę ochronną skóry i tym samym wywoływać podrażnienia i alergię kontaktową, co niewątpliwie przemawia za jego wyborem^[4].

Piśmiennictwo:

1. Sicińska J. „Mometazon na tle innych miejscowych glikokortykosteroidów w leczeniu AZS”. Dostęp: aesthetica.com.pl/clients/25/files/files/AE_12_30-35.pdf.
2. <https://bazalekow.mp.pl/leki/subst.html?id=4146>.
3. <https://bazalekow.mp.pl>.
4. <https://bazalekow.mp.pl/lek/70452,Eztom-krem>.